

Діло

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. шваб. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“, Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 3-00 зал.
Чвертьрічно 14-00 „
Піврічно 26-00 „
Річно 48-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Англії 1 фунт.
Франції, Голландії, Бельгії 20 фр.
Італії 7-50 зал., Німеччині 7-50 зал.
Швейцарії 6 шв. фр., Чехословач-
чині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бу-
гарії 7-50 зал., Австрії 7-50 зал.—
Зміна адреси 1 зал.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

6. лютого 1932 в год. 22-й

в святах

„Народного Дому“ і „Української Бесіди“

ВЕЛИКА МАСКАРАДА

КООПЕРАТИВИ „УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР“ у Львові.

Запрошення в борі Кооперативу муз. Шашкевича
ч. 5. (дів Муз. Т-ва ім. Лисенка) щодня від 9—2 і 5—7.

Центральний Кооперативний Банк „Красівий Союз Кредитовий“

у ЛЬВОВІ, РИНОК, ч. 10.

ч. тел.: 433. — Конто Почтової Швабниці ч. 143.467. —

(власна іменниця при вул. 3. Ман. ч. 15)

Центральна Каса Українських Кооперативів
приймає вкладки ощадності, забезпечує їх у твер-
дій валюті та поміщує в наших кооперативах, щоби
піднести господарський розвій українського народу.

Перед світовою кризою.

(Кореспонденція з Бельгії.)

Брюссель, у січні 1932.

На цю тему мав у великій залі брюссельської академії відчит відомий французький економіст і політик Франц Делезі, автор книжки „Дві Європи“. Промовець подавши кілька цифрових даних про фінансові операції Сполучених Держав, зупинився на тому, що американський кредит для Європи рівний 3433 мільонам доларів. Найбільша частина цієї суми попала до Німеччини та Італії і пішла не на хліборобські підприємства, а на чисто торговельні та промислові. Всі хліборобські країни виснажені війною опинилися у тяжкому фінансовому стані, якого не мають змоги направити короткими високпроцентними позичками. Звідси вперше зазвучав крик: „Поможіть, загибаємо“, дайте кредити, яких нам не дали і не дадуть в Америці...”

Всі дивляться на Францію як на країну — золота та добробуту, але це вина яс, самих французів, бо ми самі собі зробили забагато реклами, дарма, що наша ситуація зовсім не така, як думають. Гляньмо на наш торговельний бізнес.

Хліборобські продукти — перед війною 700 міль. зол. франків дефіциту, після війни 100 міль. Сирівці — перед війною 1000 міль. зол. фр. дефіциту, після війни ще більше. У промислі те саме.

Прибуток з капіталу, вложеного в різні європейські підприємства перед війною 3000 міль. зол. фр., якими Франція покривала дефіцит. Після війни — zero, бо капітал, вложений у давні підприємства Росії, Туреччини та Болгарії, пропав без сліду. Отже залишається покрити дефіцит випозом виробів власного промислу.

У 1929 р. Франція мала лише малий дефіцит, у 1930 — значно більший, а в 1931 р. 10 мільярдів фр. При кінці жовтня 1931 р. французький скарб мав на 10 мільярдів фр. чужинських валют, з чого Франція позичила Польщі, Румунії та Мадярщині гроші вишши з державної каси, але ще не вернувши і незвідомо, чи вернутись. Тепер щодо золота. Правда, Франція має золото, але звідкіля? Частина, це забезпечка паперових грошей, частина народних вкладок у золото, але велика частина власність чужинська. Після великої заперюхи в Німеччині, фінансові скрути в Англії, непевного становища в Польщі та Румунії, приватні власники перевели свої величезні капітали золота до швейцарських, французьких, голандських і бельгійських банків...

Англійська позичка на 10 мільярдів фунтів заповнювана була покрити Францією. Отже Франція позичила Англії, але її гроші вважали напрямом на Москву. Німечкові промислові доставили Радянському Союзові різні технічні вироби на великі суми і дістали за це не гроші, як сподівались, але векселі, бо грошей більшовики не мають. Ці векселі були гарантовані німецьким урядом, різними магистратами та банками, які поцезали один за одним; були есконтвані в Лондоні, звідкіля більшовицькі векселі вернулись по дешевих цінах до Парижа. Тут французів довідалось, що їхня позичка пішла до більшовиків. Виходить, що Франція, Америка, Голландія, Швейцарія та Бельгія мають золото, мають його і інші держави, але не за себе...

Делезі висказав свою ідею спільного світового банку. Як приклад він навів 12 американських банків, згуртованих в один „Reserve Board“. Лихо кризи не в тому, що нема золота, а в тому, що нема довіри та правильного обігу золотого фонду. Всеж не слід попадати в розпуку, бо ця загальна криза усіх примирить.

Великий шум.

Дальша низка польських голосів з приводу поголосок про пляни зміни урядового курсу супроти українців.

НЕЯСНЕ СТАНОВИЩЕ Б. ВОЄВОДИ БОРКОВСЬКОГО.

В анкеті, яку перевів „Курер Львовський“ на тему „Громадянства супроти плянованих проєктів в українській („рускій“) політиці“, забрав також голос Б. воєводи Дуїні-Борковський. Становище цього політика, виложене у розмові з представником „К. Л.“, — досить неясне і досить дивне.

Мериторично він признає, що плян реформи, поданий польською пресою, має „здорові думки“. Згідно з дотеперішніми своїми тезами, п. Борковський вирає бажання уряду (приймаючи, що це бажання є фактом) „закінчити вбивчу політику, що змагає до творення спільних польсько-українських культурних, освітніх і інших установ“ та сподіється, що відмова від такого утравізму „стрінється з апробатою цілого громадянства“. Любоціно, автор слушно зауважує, що урядовий проєкт „мусить передбачувати бодай толерування українських культурних, господарських, спортових і інших установ“. Так само, згідно зі своїми відомими поглядами, п. Борковський хотів би бачити якнайшвидше урухомленою самоуправу, застерігаючися лише проти есенуального майоризування поляків українцями в самоуправних установах.

Але найбільший натиск кладе п. Борковський на те, щоби всякі зміни національної політики відбувалися лише з відома і за згодою усіх польських політ. партій. Цей погляд аргументує так:

...мушу ще раз якнайсильніше підкреслити, що особисто вважаю лише таку національну політику можливою, яка здобуде апробату цілого польського громадянства... Без апробати поважних кол польського громадянства не можна уявити собі національної політики, яка моглаб втриматись на довшу мету. Щоб оминути всякі непорозуміння, стверджую, що вважаю коначною річю згоду при веденні національної політики у нас що найменше: уряду, „Стронніцтва Народового“, партії хлопської і соціалістичної“.

Отже й щодо ніби-плянованих реформ, п. Борковський уважав би за коначне, щоби після оголошення офіційного тексту обміркував ці справи гурт польських політиків на нашій терені, з усіх партій, основно і спокійно, без згорі прийнятих упереджень симпатій чи антипатій.

Признаємо, що такого становища не розуміємо і воно нас дуже дивує у такого реального політика, як п. Борковського. Вправді він польсько його якраз миб то практичними мірку-

ваннями, які висловлюють острах і віру, що галицькі ендеки можуть спаралізувати й розбити кожну акцію, яка їм не по нутрі, і тому — мовляв — треба робити все у спілці з ними, — але такий острах заводиться п. Борковського до завороженого кола. Бо як можна голосити тезу про „співгосподарів краю“, про окремішність української нації і її право на свободний політичний, культурний і господарський розвиток, про шкільність утравізації і колективізації, про вище українське шкільництво, відкриття дверей до адміністративних посад і т. д. — та одночасно шукати „апробати“ на них у той партії, яка стоїть непорушно на становищі безоглядної асиміляції шляхом бісмарківських метод „культуркампфу“? Якщо дехто з польських діячів міг ще сумніватися щодо ендецького становища і допускати можливість якогось порозуміння поміж тезами пп. Борковського, Бокенського й Лоса зпоміж консерватистів чи Недзівалковського і Цюльоша з ГПС та поміж тезами пп. Грабських, Верчаків і Свірських (чи Ззіславів Стронських), то після останньої дебати над автономічним проєктом ППС усі ці сумніви повністю були схищені. Навіщо далеко й шукати примірів: адже з приводу тих самих „реформ“, в яких Борковський добуває „здорові думки“, ендеки счинили галас, як через якийсь катаклізм, який гряде на всіх поляків!

Як ми вже зазначили, кілька днів тому на зборах „Правди Народової“ п. Борковський теж обороняв свою тезу про єдиний польський фронт в українській проблемі і з цією тезою перепав. Отже видно, що й у власному гурті він стрінув слушні контраргументи. Ця квадратура кода у виводах п. Борковського є — на нашу думку — ахіллевою п'ятою програми того визначного польського політика, який зрештою є дійсно одним із найкращих нинішніх знавців української проблеми у всьому польському таборі.

НЕДОВІРА ЛЬВІВСЬКОЇ ППС.

Із соціалістичних діячів висловився в анкеті „Курера Льв.“ б. посол Артур Гавснер. Цей діяч (який, mimoходом кажучи, і сам мабуть перейшов досить поважну еволюцію в напрямку більшого зрозуміння ваги української проблеми, яку колись хотів вирішувати лише „шляхом меча“) вважає, що

після трагічних переживань, як польського так і українського громадянства, українська справа дозріла в умах конструктивних елементів.

Однак п. Гавснер не вірить, щоби її можна поладити „в ситуації, в якій нині знаходиться польська держава“. Отже й не вірить у програму, оголошену в польській пресі. „Глибоким

УСПІШНИЙ ЛІК

при всілякій простуді віддиховних органів та кашлю, який діє охоронно і є надзвичайної лікувальної вартості, це відомі від 40 літ

Kaisera кармельки
грудні
з 3 ялицями

Правдливі тільки з охоронною маркою „3 ялиці“. Більш як 15.000 нотаріально провірених свідочає є неабитим доказом їх доброти.

Лістати можна у всіх аптеках і дрогеріях

песимізмом" проймає польського діяча момент, що нинішні „реформи“ приносять „під натиском прихрих фактів з недавнього минулого, коли справа стала надто голосною і дісталася на арену міжнародної політики“, і спосіб, в який ці реформи ніби мають бути переведені: „поза представництвом одного і другого народу“. Зрештою, щодо остаточного порозуміння поміж польським і українським громадянствами, п. Гавснер є оптимістом:

Коли розум у польському й українському громадянстві дійде до відповідного значіння — тоді мусить прийти до порозуміння.

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС У „ВЕКУ НОВИМ“.

Львівський „Век Нови“ з 15 ц. м. приносить першу частину статті п. н. „Польсько-українська проблема“, як „голос з української сторони“. Під статтею підписаний „Богдан Слов'янський“, з тексту ясно виходить, що автором статті є справді якийсь український національний діяч. Він звертає увагу на шкідливість таких тенденційних публікацій, як Фелінського „Україні у відродженні Польщі“ та з призначенням висловлюється лише про статті пп. Бохенського і Борковського та останню брошуру гр. Лося. Перестерігає перед методом роздувати до розмірів сенсації запліт еп. Хомишина, пояснюючи, що станіславський владика підходить до справи виключно зі становища християнської етики, що він далекий від якоїнебудь політичної екстратури і що „зрештою Преосвященний на українську політику майже не має впливу“. Так само влучно вказує автор на протиріччя у польських журналістів у трактуванні останньої конференції у воеводі.

Щодо настроїв українського громадянства, автор правильно порівнює їх з настроями усіх поляків після програних повстань. „Ідея української самостійності так погалибилась, що стала підставою думання кожного українця без огляду на політ. напрям“. Автор формулює цю ідею, як віру в національну релігію і тому помилкою поляків є переконувати українців про веруальність цієї віри, бо вона є „іраціональним бажанням, як була ним польська релігія“.

Взагалі перша частина тої статті — гарно написана, правильна й розумна.

ХОРОНІТЬ ВАШІ ОЧІ
ВІШ НАЙЦІННІШИЙ СКАРП

964 4—5

ВЖИВАЙТЕ ЖАРІВОН
PHILIPS ARGENTA

Нова заява Гувера.

З Нью-Йорку повідомляють, що з огляду на дажку господарську кризу президент Гувер рішив відкласти на дальший план всякі європейські справи з винятком роззбройної конференції й зайнятися виключно справами свого краю. „Нью-Йорк Таймс“ пише, що проекти узалежнення полєків для Німеччини від уступок Зєднєних Дєржав для європейських довжних дєржав скінчаться невдачно й розбиттям лєзанської конференції.

Тютюнові крамниці видають
Скіряну папіросницю

за 50 печаток з коробок
всіх гатунків туют (гілаз)

ALTESSE
МОККА - ПОВНОВАТКИ

а за 10 печаток

1132 машинку до папіросів 3—5

Поручаємо карти до гри „Пятнік“

Після загального перепису населення в Польщі.

Загальні підсумки перепису по воевідствах і повітам.

Головний статистичний уряд у Варшаві опублікував друком перший бюлетен з дати 14. січня 1932 про підсумки загального перепису населення у Польщі з дня 9. грудня 1931 р. разом з порівнюваними цифрами з 30. жовтня 1921 р. У цьому бюлетені подані не тільки загальні підсумки, але й підсумки по поодиноких повітах і воевідствах. Ми візьмемо тут дати з українських земель.

Львівське воевідство сумарично виказує:
Дня 30. IX. 1921 р. — 2.788.672 осіб, дня 9. XII. 1931 р. — 3.127.138 осіб, зріст у % 12,1.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %
Бібрка	83.291	96.486	15,8
Березіа	79.107	83.126	5,1
Доброміль	73.259	81.720	11,5
Дрогобич	163.263	191.673	17,4
Городок Ягайл.	72.920	84.272	15,6
Ярослав	136.303	146.329	7,4
Явор'я	79.164	87.320	10,3
Кольбушова	67.082	69.812	2,6
Кросно	81.850	91.033	11,2
Ліско	92.578	111.377	20,3
Любачів	81.368	88.622	8,9
Львів (місто)	243.152	316.177	29,0
Львів-повіт	124.792	143.229	14,8
Ланьцут	89.142	94.844	6,4
Мостиська	84.076	89.249	6,2
Ніско	60.925	63.950	5,0
Перемишль	146.595	161.942	10,5
Переворск	59.052	61.415	4,0
Рава Руська	106.807	121.485	14,0
Рудки	73.463	79.470	8,2
Ряшів	142.058	150.707	6,1
Самбір	105.020	112.893	7,5
Сянік	102.167	113.914	11,5
Сокаль	99.372	109.721	10,4
Стар. Самбір	51.435	55.655	8,2
Стрижів	55.931	60.110	7,5
Тарнобжег	71.492	73.231	2,4
Турка	76.645	80.165	4,6
Жовква	84.574	95.241	12,6

Станіславське воевідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 1921 р. — 1.262.546 осіб; 9. XII. 1931 р. — 1.475.954 осіб. Приріст у % 16,9 %.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %
Богородчани	54.260	65.230	20,7
Долина	100.718	124.011	23,1
Городенка	83.670	95.728	14,4
Калуш	86.503	103.037	19,1
Коломия	154.378	170.661	10,6
Косів	83.647	93.782	12,1
Надвір'я	80.957	104.801	29,5
Рогатин	109.534	128.441	17,3
Сколе	48.759	59.840	22,7
Станіславів	133.085	161.148	21,1
Стрий	72.543	83.192	14,7
Снятин	72.795	78.221	7,4
Томач	104.675	116.012	10,7
Жидачів	77.024	86.850	12,8

Тернопільське воевідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 1921 р. — 1.434.507 осіб; 9. XII. 1931 р. — 1.599.374 осіб. Приріст у % 11,5.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %
Борисів	94.767	105.120	10,0
Броли	78.503	89.620	13,7
Бережани	89.655	105.139	17,3

30. IX. 1921. 9. XII. 1931. Приріст у %.

Бучач	118.013	138.081	17,0
Чортків	69.020	79.619	15,4
Камінна Струмил.	74.930	82.363	9,9
Копичинці	86.918	92.811	6,8
Підгайці	81.998	99.428	20,0
Перемишляни	79.599	89.958	13,0
Радеків	84.561	89.436	7,6
Скалат	84.399	91.075	7,6
Тернопіль	129.721	140.242	8,1
Теребовля	72.304	75.420	4,3
Заліщики	65.409	74.579	14,0
Збараж	65.390	65.719	0,5
Зборів	71.941	84.032	16,5
Золочів	107.079	117.932	10,1

Волинське воевідство сумарично виказує:

Дня 30. IX. 1921 р. — 1.589.559 осіб, 9. XII. 1931 р. — 2.081.501, приросту — 32,6 %.

У поодиноких повітах:

	30. IX. 1921.	9. XII. 1931.	Приріст у %
Дубно	177.088	226.764	28,1
Городиш	91.631	120.843	31,9
Костопіль	117.950	158.672	34,5
Ковель	170.020	255.694	50,4
Ковель (місто)	20.818	27.649	32,8
Кременець	208.873	243.275	16,5
Любомль	56.284	85.396	51,8
Луцьк	210.123	290.714	38,4
Луцьк (місто)	23.614	35.700	51,2
Рівне	203.823	251.721	23,5
Рівне (місто)	30.492	40.647	33,2
Сарни	131.990	180.370	36,7
Володимир	101.412	150.232	48,1
Здолбунів	100.390	117.820	17,4

Загальна кількість населення Польщі.

Тимчасові урядові підсумки другого загального перепису населення в дні 9. грудня 1931 р. виявляють, що перебувало тоді в Польщі 31.927.773 осіб без війська в казармах, якого ще досі не порахували. Разом із військом населення Польщі сягає 32.000.000. В 1921 р. було 26.858.193 населення, за десять літ прибуло біля 5.070.000, себто 19 відсотків. У відношенні до інших держав цей приріст дуже значний. Найбільший приріст виявили східні воевідства — 34,2 відс. На другому місці стоять центральні воевідства з приростом 19,3 відс. Подільські воевідства виявили приріст 13,7 відс., західні 11,7 відс.

Вільні міста.

На основі тимчасових підсумків населення більших міст у Польщі виглядає так:

Місто:	1921 р.	1931 р.	Приріст
Варшава	936.713	1.178.211	25,8
Лодзь	451.974	605.287	33,9
Львів	243.152	316.177	29,0
Познань	184.758	243.574	32,5
Краків	183.706	221.260	20,4
Вільно	128.954	197.049	52,5
Катовиці	—	127.541	—
Ченстохова	88.894	117.692	32,4
Люблин	94.543	112.522	19,0

Повіти з найбільшим і найменшим приростом населення.

Найбільший приріст виявився в деяких східних повітах: Берестейському (85,4), косівському (71,8), пружанському (59,8), солоніському (59,3). Найменший приріст виявився в західних воевідствах, в деяких повітах населення навіть зменшилося, а саме в смігельському на 6,1 прд., козміньському на 4,5 прд., глевенському на 3,4 прд.

Америка остеронь європейських справ.

Жаль до Європи за невдячність. Перед загальною невивплатністю і счеркненням довгів

Заява канцлера Брінґа не була для Зєднєних Дєржав, як повідомляють із Вашингтону „Бєрлїнер Тагєблєт“, несподіванкою, бо такої німєцької заяви дожидали сяк чи так на конференції в Лєзанї. Офіційне становище покино не відоме. В приватних розмовах члєни уряду уважають заяву Брінґа, що Німєччина не може вже платити, зовсім природною. Однак переважає загальний погляд, що Америка не повинна в це мїшатися. Покликаються на мораторію Гувера, зроблену в добрій вірі, а проте Європа показує ся не в кінце відлячно. Особливо Франція висуває різні застереження й силкується зробити мораторію ілюзорною. Європа показує ся не тільки мало вдячною, але й від себе не зробила нічого, щоб стати паном важкої господарської ситуації. Загальний на-

стрій Америки зводиться до того, що Європа повинна спокійно допустити до припинення виплат, хоча не вкладають певним, чи союзна держава, коли Німєччина перестанє платити відшкодування, перестануть теж платити. Америці свої воєнні довги. Що Франція може без труднощів платити, цього всі певні. При добрій волї здатна до цього й Англія. Однак в урядових колах здають собі справу з величезних розмірів у господарській діяльнї на випадок, як би прийшло до загального припинення виплат. Всьо залежить від того, в якій формі звернуться союзна держава до Вашингтону. У зв'язку з тим пригадують, що справа загального счеркнення довгів має теж в американо-європейському контролі багато похитливих.

КОМУНІСТ КАНДИДАТОМ НА ПРЕЗИДЕНТА НІМЕЧЧИНИ.

Центральний Комітет комуністичної партії Німеччини рішив виступити з власною кандидатурою на президента держави. Кандидатом комуністів буде, подібно як в 1925 р., провідник німецької комуністичної партії Тальман.

СПІЛЬНА СЕРЕДНЬО-АМЕРИКАНСЬКА РЕСПУБЛІКА.

В місті Гватемала розпочалися переговори між представниками республік Гватемала, Нікарагуа, Гондурас, Коста-Ріка і Сан-Сальвадор, щоби створити спільну середньо-американську республіку на основі спільної раси, історії та релігії.

КОМУНІСТИ ЗАДЛЯ ГРОШЕЙ.

МОСКВА, 15. І. ПАТ. З Пекіну повідомляють, що 9 полк державних військ з причини невідплатності йому заслуженним переїшов до китайських комуністів і разом з ними обсадив місто Фу-Чоу у провінції Шен-Сі.

ОБУВА

Del-Fi

ТЕПЕР ШЕ ДЕШЕВШЕ

ІНВЕНТАРНА ВІПРОДАЖ

уже розпочалась

Домопі каші	Жіноча обува	Мужська обува
4 3	22 16	24 18
12 7		

Повітряні Тепер

ЕСТОНСЬКО-РАДЯНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ.

ТАЛІН, 15. І. ПАТ. Преса повідомляє, що радянсько-естонські переговори в справі пакту про неагресію будуть ведені в Москві. Естонський проєкт пакту пропонує в Наркомінделі естонський посол в Москві Селям.

ІНДУСКИ СТАЮТЬ ДО БОЮ.

Революційний рух в Індії поширюється з дня на день. В останньому часі Індуські жінки взяли участь в акції. В Агмедабаді поліція розігнала збори членів конгресу і забрала прапор, який обороняли жінки. І старалися його сховати. Арештували 30 жінок. Багато осіб потерпіли рани в сутичці з поліцією.

ПРЕЗ. МАСАРИК НА ГР-КАТ. СИРОТИНЕЦЬ.

През. ЧСР Масарик дав на будову гр.-кат. сиротини та дому бідних у Пришові 100.000 чх. Будову почнуть зі весною найб. р.

„Ревеляції“ львівської „Хвилі“ про Ундо.

Львівська сіоністична „Хвиля“ з 16 січня п. р. принесла з Варшави сенсаційну вістку про те, що на найближчому зїзді УНДО дня 2. лютого теперішній голова партії д-р Дмитро Левицький, мовляв, уступити зі свого становища, щоби дати місце комусь іншому і до того такого, який поведе гостріший політичний курс. Ціла

вістка „Хвилі“ вислана з палат. Передовсім досі дефінітивно не усталений речиниць зїзду, а про уступлення д-ра Дмитра Левицького взагалі нікому в партії невідомо, за винятком хіба незнайомого вправді, але злобного „інформатора“ „Хвилі“.

Міністр Брандш серед буковинських українців.

Від педілі 10. січня гостить у Буковані міністр для меншин Брандш із своєю дочкою, що є його секретаркою. У поведілок відвідав кілька українських сіл, був у Чернівцях у „Народній Домі“, де представники українських організацій інформували його про українські справи.

До „Нар. Дому“ прийшов мін. Брандш із дочкою та пос. д-ром Залозецьким і ред. Сербинюком.

Д-р Залозецький привітав мін. Брандша та агілю з історичною правдою розвіяв легенду про „румунів, що забули свою рідну мову“ в дімі. Буковині. Бесіду сподобалося, що міністр постарався, щоби українці одержали належні права.

Д-р Дугачк вів мін. Брандша від „Нар. Дому“ та побажав, щоби міністрів пошастило і далі займатися своїм становищем та вибороти культ. автономію і для буковинських українців.

Від т-ва „Українська Школа“ вів мін. Брандша до „Кирилів“. Хоч не сповнилася надія, які укра-

їнці покладали на менш. секретаріат, усеж такі просити міністра бути помічником для українців. Д-р Лев Когут, ред. „Насу“ вів мін. Брандша в імені найстаршого бук. т-ва „Руська Бесіда“. Перед візном мало це т-во 172 філії, лиш є лише центральні. З 357 нар. шкіл нема ніодної.

Від студ. т-ва „Запорожжя“ та „Чорноморе“ вів мін. Брандша прав. Петрук. Українським студентам черновецького університету забороняють говорити рідною мовою навіть на коридорах і в менаї. До бурси приймають українців лише на показ (двох). При війську не приймають українців до старшинських шкіл. Українцям відбрали ватеру української мови в історії. Без тих катедр не зможемо мати професорів сер. шкіл, а що за тим іде й нар. учителів.

Від т-ва „Кобзар“ вів мін. Брандша І. Омельський, а від мішанства д-р. Венюк.

Держ. підсекретар Брандш подякував за привіт і снів і сказав, що на Буковину прийшов не на те, щоби сказати кілька гарних слів, а щоби на власні очі побачити місц. положення. Ста-

риватиметься зробити практичний крок уперед. Співжиття народів не мусить означати ненависть, а в любов. На шляху досягнення порозуміння з народом більшість треба боротися з труднощами. Бесідуки ні хвилини не остав би в урлі, колиб утратив віру у свободний розвиток народів у Румунії. Як буде практична нагода, помагаємо отриманням українців та не обійма нічого. Хто любить свою країну не потребує жалю. Сильною працею воїт, хто має добру волю, вдається позувати вперед справу держави та горював, бо я король рішений на це. Окликом „Хай живе король!“ закінчив міністр свою бесіду. Мишанський хор відспівав „Многая літа!“.

Дрібні вістки.

Після невдачного замаху на провідника протерівістів Тодорова в Софії убито 12 ч. м. його сторонника Точкова, якого невідомий загонірик засипав 7 револьверовими стрілами. — З Бомбою повідомляють, що нема найменшої надії, щоби англійська авіація випустила Галілія під словом чести з в'язниці на волю. — Зєднені Держави не вишлють обсерватора на репараційну конференцію в Льозані. — У Франкфурті, н. Меном умерла б. грецька королева Софія.

При грубості природна гірка вода Franciszka Józefa побуджує переїзду матерії в організмі і викидає на струнність.

ФЕПЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 17. СІЧНЯ 1932.

КАРЛО ЧАПЕК.

2)

Баляда про Юру Чупа.

(Покічечення.)

І так, коли ми доїхали до Волової Леготи, пленталися ми наче тілі, більше мертві, як живі. Стукаємо до вітця, все спить. Потім вліз війт і рушницю, такий бородастий велетень, а коли побачив нас, приклик і відігнав нас лежати, одначе не промовив ні слова. Коли так це пригадує собі, то здається мені, начеб я бачив якісь дивні образи якось так святочно злиті в одне. Як нас той війт без словечка вів до одної з хат. У світлиці горіли дві свічки, перед свитим образом клячала чорна жінка, на постелі в білій сорочці тіло Марини Матієвої, иня перерізана аж по хребет. То була страшна, а при цьому така дивно чиста рана, як коли різник розпанахає пороса. А лице було так нелюдськи біле, як бувають білі лише ті, що втратили кров до останньої краплі.

І знову так без словечка вів нас війт до себе. Та тут у його хаті ждало вже одинацьох мужиків у кожухах. Не знаю, чи знаєте ви, як смердять такі овечі кожухи: так якось душливо старозавітно. Війт посадив нас за стіл, відмашелував, поклонився та сказав: „В імя Боже повідомляємо вас про смерть раби Божої Марини Матієвої. Боже будь їй милостив!“

— Амінь! — сказало одинацьох господарів і перехрестилися.

А війт говорив:

— Два дні тому в ночі чую щось шкрябати, тихесенько шкрябати до дверей знадвоу. Я казав, що то лисича. І ззя я овчинню та

пішов відчинити. На порозі лежить жінка. Підвія я її, а тут їй впала голова назад. То була Марина Матієва з перерізаним горлом. Тому, що мала перерізану гортанку, була німа.

Війт заніс Марину в хату та поклав її на постіль. Потім сказав чабанові трубити та скликати всіх господарів із Волової Леготи до нього. Коли вже були разом, обернувся до Марини та сказав: „Марино Матієва, заки амреш, подай свідчення, хто тебе убив. Марино Матієва, чи я убив тебе?“

Марина не могла рушити головою та лише примкнула очі.

— Марино, був то оцей тут, твій сусід Владо, Василів син?

Марина примкнула жалісні очі.

— Марино Матієва, був то оцей присутній господар Когут, що його звать Іванко? Був то оцей тут, Мартин Дудаш, твій сусід? — Марино, був то оцей, Баран, званий Шандар? — Марино, був то оцей, що онтут стоїть, Андрій Воробець? — Марино, був то Климко Безвухий, що стоїть перед тобою? — Марино, був то цей чоловік, Степан Бобот? — Марино, був то цей, що тебе убив, Татка, верховинець, син Михайла Татки? Марино —

Тут відчинилися двері й увійшов Юра Чуп, брат Марини Матієвої. Марина захиталася та виринула очі.

— Марино, — говорив далі війт — хто тебе убив? Був то цей тут, Федір, на назвище Терентик?

Одначе Марина вже не відповідала. — Моліться, сказав Юра Чуп і всі господарі апали на коліна. Вкінці війт устав і сказав: „Пустіть сюди жінок!“

— Ще ні, — сказав старий Дудаш. — Покийна раба Божа, Марино Матієва, в імені Господнім дай знак: убив тебе Джуро, чабан?

Було тихо.

— Марино Матієва, душе перед Господом, убив тебе Тот Іван, Іванів син?

Ніхто навіть не віддихав.

— Марино Матієва, в імені Божім, то тебе убив твій рідний брат, Юра Чуп?

— Я убив, — озвався Юра Чуп. — Господь казав: „Убий Марину, навіжену злим духом“.

— Примкніть їй очі, — приказав війт. —

Юро, тепер підіди до Ясіня та ставиши перед шандарами. Я убив — скажеш — Маринку Матієву. До того часу не сиди і нічого не їстимеш. Іди, Юро! — Потім відчинив двері та впустив у хату жінок, щоби голосили над небіжкою.

Чуєте, я не знаю, чи то було від тих овечих кожухів чи з перестоми, чи тому, що в тім, що я бачив і чув, була така дивна краса або достоїнство, — одначе я мусів вийти на мороз, бо мені голова ходором ходила. Далібі, в мене щось аступило, начеб я мав устати та сказати: „Люди Божі, люди Божі! Ми судитимемо Юру Чупа світським порядком — а ви маєте Божий закон“. І я був би поклонився їм до пояса. Та це не ялось жандармові. Тому я вийшов і так довго кляв сам собі, аж наново найшов свою жандармську душу.

Знаєте, жандармство то грубе ремесло. Рано я вийшов у хаті Юри Чупа дояркові банююти. Їх небіжка Марина дістала від чоловіка з Америки. Самособою, я мусів зголосити це, а ті правники з того змайстрували грабіжницьке обвинство. Юра Чуп дістав стрічок. Та ніхто не переконав мене, що цю дорогу зробив людською силою. Я добре знаю, що таке людська сила. І гадаю, що таксамо добре знаю, що таке Божий суд.

З чеської мови переклав

Михайло Лотинський.

Не можуть зговоритися.

В справі радянсько-румунського пакту про неагресію.

ПАРИЖ, 15. I. ПАТ. Міністр закордонних справ Румунії Гіка заснував представникам преси низку актуальних міжнародних справ. Порушив теж справу румунсько-радянських переговорів щодо пакту про неагресію. На основі інструкцій, одержаних від свого уряду, румунський представник у Ризі навіязав контакт з представником Радянщини і вручив йому румунський проект пакту, що підкреслював незайманість території румунської держави і залежність проєктованого пакту від зrealізування пакту з Польщею, Францією, Лотвою, Естонією та Фінляндією. При другій стрічці радянський делегат пред'явив свій контрпроект, що не надавався зовсім до дискусії, бо в противенстві до поставленої

основи Радянщини висунула основу, що справа Бесарабії залишається отворта. З цього менту становище Румунії означається виразно словами „non possumus“, на що радянський делегат відповів різними процедуральними пропозиціями, яких не прийнято, бо ситуація на основі протоколу Літвінова Румунію більше вдовольняє, стверджуючи теперішній мирний стан з Радянщиною. Якщо спроба навіязання контакту з Радянщиною скінчиться невдачно, то на думку мін. Гіки вона матиме ту добру сторону, що виявить перед світом дійсні наміри, з якими Радянщина розпочинає з Румунією розмови про неагресію. Досі ситуація не змінилася.

Арештували Гандієву жінку.

Львівські часописи повідомляють, що в Бардолі арештували Гандієву жінку, тому, що агітувала, щоби не платити земельного податку. З нею забрали до в'язниці кілька жінок і спільно членів конгресу. Так Гандієва жінка вперше опинилася в англійській в'язниці. При поперед-

ніх кампаніях горожанської неслухняності оставили були її на волі, хоч і тоді вже агітувала за конгресом. Тепер просила, щоби з чоловіком могла піти до в'язниці. Конгрес хоче уладити собі окрему пошту, бо влада старалася вилучити його членів від користування поштою.

Японія ліквідує китайських партизанів.

З Мукдена повідомляють, що японська армія приступила на широкій фронті до ліквідування китайських партизанських відділів в цілій Манчжурії. Головні операції йдуть здовж залізничної лінії Мукден-Сахай-Кан та в окрузі Лянь-дун. В акції беруть участь дві дивізії япон-

ської піхоти з відділами кавалерії й ескадрою літаків. Летуні даються партизанам найбільше в анаки. Вони переслідують відділи партизанів і з малої висоти обкидають їх бомбами та засипають скорострільним вогнем.

На допомогу воєнним вдовам і сиротам.

(Заклик до Українського Громадянства).

Товариство Український Фонд Воєнних Вдовців і Сиріт у Львові зареєструвало у себе біля 250 зовсім убогих і безпомічних воєнних вдов і сиріт по членах У. Г. Армії, які часто просять руки за прошенням хліба та плачучи, просять у нас підмоги, якої ми не всімі їм дати з причини браку грошей у нас. В мин. році всього два рази вислали ми підмоги по 10 зол. 120 вдовам а вичерпавши таким чином оставші фонди мусіли ми припинити дальші підмоги вдовам і сиротам.

На прохання та заходи Виділу Тов-а Воєнних Вдовців і Сиріт у Львові і Станіславові дозволили перевести публичну збірку жертв на користь вдов і сиріт у дні 17, 18 і 19 січня 1932 р. на терені обох доевідств.

Подаючи, це до загального відома Виділу Тов-а звертається з покликом до всього Українського Громадянства поставитися прихильно до цієї збірки й жертвувати у дніх прилюдної

збірки хочби найменші датки вдовам і сиротам по членах УГА.

Докажімо таким чином, що не байдужа нам доля стареньких матерей, вдовців і сиріт наших героїв зперед 13 років! Коли опікуємося могилами наших борців, то не відмовляймо нашої помочі й тим, котрих покинули за життя кохали! Не дозволяймо нуждувати цим сиротам, заступімо їм батьків, котрі за нас лягли головами.

Хай ніхто не відмовить найменшої болячки й до цього використає поштові складанки нашого Товариства, розіслані з часописами!

Не ждять аж до Вас прийдуть за жертвою, а самі її вишліть чеком або на адресу: Товариство Український Фонд Воєнних Вдовців і Сиріт у Львові, вул. Руська ч. 3/II.

Вступайте в члени Товариства! (Річна вkladка 6 зол. або 50 сот. місячно).

Виділ Тов-а Укр. Фонд Воєнних Вдовців і Сиріт у Львові.

Повість про Закарпаття нагороджена Чеською Академією.

Jan Vrba: „Duše na horech“. 38-ий том збірних творів, виданих J. Otto-м у Празі.

Врба — це популярний чеський автор. Його книжки розходяться масово, декотрі діждалися вже десятого видання.

Нагородою Врба відзначений вже вдруге. Першу дістав за „Chodské rebelie“, а другу за „Duše na horech“. Чеська преса подає, що „Душі на горах“ — це ралше нариси, а яких щойно грєба би створити повість. Однак ця ж преса

признає різночасно, що в тій повісті багато едначних мотивів, часто навіть драматичних. Змальована в цій повісті особливо гарно закарпатська природа. Героєм повісті є юнак Юра, якого батьки женять проти його волі з чеською дівчиною.

Автор каже про свою повість, що метою його було лише: познайомити чехів із Закарпаттям і його населенням.

ОСТАННІ ВІСТІ

ЗАСІДАННЯ СОЙМУ.

Відогмін берестейського процесу.

Коли маршал отворил засідання сойму та війшов пос. Ліберман і Дібоа лівниця уладнила маніфестацію. Маршал давоненням хотів злікідувати маніфестацію Пос. Бурда (тепер ББ., колись соціаліст) кричав: „Товариство взаїмної адорації!“ Йому відповів: „Товариство взаїмної асекюрації!“ Пос. Ліберман сів у першій ряді біля Недзизковського. Пояснюють це так, що він перебере тепер провід кабюбу.

На аступі засідання сойм признав вигаслими мандати комуи. посівів Мілера та Ткачова, бо вони не брали участі в 15 засіданнях по черзі. Ткачов мабуть уже за кордоном і на цьому засіданні мали його видати судові.

З денного порядку полагали проект закону про військ. карний кодекс і повелю до закону про військ. карну процедуру.

Внесення на заяву недовіри для уряду.

На кінці засідання відчитали внесення ППС, Стр. Народового, Стр. Людового, ХД і НІР. у справі недовіри для уряду. Маршала повідомля, що поставити це внесення на денному порядку засідання 20 січня.

Внесення м. ін. заявлє, що берестейський

процес виявив факти, які мусіли затрівожити громадську думку. Обвинувачені ствердили перед судом факт, що над ними знущалися. Прокуратура не притягла винуватців до відповідальності. Адміністрація і поліція (які підлягають м-ству вн. справ, скермували своїх конфліктів до політ. легальних організацій. Берестейський процес заподіляв кризду повазі та чести Польщі супроти інших народів світа. В краю загострило антагонізми. Попри це в краю нужда та безробіття. За положення в краю та за берестейську справу відповідальний уряд. Тому підписані вносять, щоби сойм на осп. 58. § конституції ухвалив домагання уступлення уряду.

Посли видані судам.

Останньою точкою денного порядку засідання сойму була справа видачі послів судам. Ухвалили видати судам: пос. Клешицького (ББ), обвинуваченого пос. Недзизковським за інцидент у сойм. буфеті. Дальше ухвалили видати пос. Мадейчика, Фіделюса (Стр. Ха.) і Мар. Дембровського (ББ), якого як редактора „Л. К. Ц.“ заскаржили Фірдман зі Стрива, та пос. Цьолкоша та Лаха (ППС) і Бужинського та Данецького (ком).

Нема фондів на зем. реформу.

На засіданні бюдж. комісії радили нал бюджетом м-ства зем. реформи. Референт пос. Самошча сказав, що ц. р. справа земельної рефор-

СПЕЦІАЛІСТ-ДЕНТИСТ

Д-р мед. Богдан Баранецький

б. елев. дентист, калініки і лікар держ. шпитала
приймає в недугах:

ЗУБІВ, УСТНОЇ ЯМИ і в ХІРУРГІЧНИХ НЕДУГАХ
ЩОК

у ЛЬВОВІ, вул. Валова 14. II. п.

щодня від год. 3—6 попол.

1143

Найновіша дентист. техніка.

5—10

ми переходить крізу, бо нема грошей на її виконання. Після референта говорив міністр зем. реформи Козловський. Він м. ін. сказав, що спадок ця на зем. продукти відбився значно на платі, здібности тих, що купили ґрунти. Меліорації перераховано м. р. у 2305 місцевостях. М-тво хотіло річно меліорувати 200.000 га.

ГОРГОНОВА ПРОСИТЬ, ЩОБ ЇЇ ВИПУСТИЛИ

Горгонова внесла на руки с. Кульчицького просьбу, щоб її звільнили із слідч. арешту та щоби слідство проти неї вести з вільної стоїи. Окр. суд відкинув її просьбу. Вона досі не має оборонця.

ЗАСТРІЛИЛИ АКАДЕМИКА.

Тайні поліц. агенти арештували у Варшаві студента університету 23-літ. Генр. Градовського під замітом комуністичної агітації. Коли впроваджували Г-го з дому, він пустився втікати. Агенти стріляли за Г-м і він поцілений в плечі, гине.

Свято Йордану у Львові.

У вівторок 19. січ. м. в день Богоявлення, відправиться в храм св. Спаса архієрейська Сл. Божя в 9. год. рано. Після Сл. Б. відбудеться торжественний похід на Ринок до криниці (проти оо. Домініканів) для йорданського освячення води.

На це церковно-народне свято запрошуємо отсім усі інституції, товариства і кооперативи до корпоративної співучасті. а всіх вірних городів Львова до якнайчисленнішого і вчасного приходу до церкви Преображення св. Спаса на архієрейське Богослуження, а відтак до співучасті в поході на Водосвяття в Ринку.

Порядок Богослужень у свято Богоявлення в храмі Преображення св. Спаса 1932. р.:

Подаділок 5. (18.) січня 1932 р. Навечері Богоявлення, шіст. 8. год. рано Парські часи; 9.30 Літургія св. Василія Вел. з вєтрнею; після Літургії Водосвяття (при погоді в церковній загороді).

Вівторок 6. (19.) січня ц. р. Богоявлення: 6. год. рано Повечеріє велике з літєю, 6. год. рано Утрєня, 6.30 і 7.30, читані Сл. Божі, 9. год. рано архієрейське Богослуження (без проповіді). Після заамвонної молитви (по 10. год.) похід для Водосвяття на Ринок. По повороті а походу останія читана Сл. Божя, а в 4. год. попол. вечєрня.

Від управи храму св. Спаса у Львові:
о. В. Д. Садовський, парох.

Хто не платить за часопис, підриває рідну пресу.

НОВИНКИ

— Українська робітня футер Юліана Глушевського, Львів, вул. Коперника 16. II. пов. Тел. 54-46.

— Першорядна українська фризєрєня Т. Кутковського, Львів, вул. Бляхарська 11. тел. 93—21.

— Спільна студентська вечєра відбудеться в навечєрє Богоявлення Господнього (дня 18. січня 1932 р.) в авлі Акад. Дому (Супінського 21) в год. 20. веч. Зголошуватися до дня 17. січня ц. р. включно а порі обіду або вечєрі у бльшчєкарє в харчівні Акад. Дому. — Комітет.

— Студенти і допомога „Просвіті“. Справа збірки на допомогу Т-ву „Просвіта“ дальше актуальна. Всі студенти (-ки), які зголосилися до цієї збірки по хатах а місяці січні, зголосяться негайно по вказівки та квітари в канцєлярії Акад. Дому від год. 14—15 щодня. Звертаємось також до всіх товаришів (-ок), котрі ще досі не брали в збірці участі, щоби негайно зголосилися сповнити свій обовязок. — Комітет.

— Відогмін пацифікації. За поїздку в часі „пацифікації“ на „пацифікаційні“ терєни з англійським лікарем д-ром Деем, покарато старєство ґродське д-ра Степана Кривокулського двоїтижєним арештом. На внесення відклик, відбулась огоді в окр. львівським суді апєляційна розправа. Суд уладив урівняльний присуд. Богослов адвокат д-р Филип Рєши.

